

- | | | | |
|---|-------------|-------------|--|
| 1 | 00:00:00:13 | 00:00:06:04 | Jag kommer ihåg när jag åkte ner
med hissen till nionde våningen– |
| 2 | 00:00:06:08 | 00:00:11:09 | –under marken på Riksarkivet,
där finns Kongo. |
| 3 | 00:00:11:13 | 00:00:14:19 | Jag sa till dem som guidade mig: |
| 4 | 00:00:14:23 | 00:00:20:23 | "Här kan man bo hela livet
och skriva och forska, verkligen." |
| 5 | 00:00:31:20 | 00:00:34:23 | <Inside the Box.> |
| 6 | 00:00:35:21 | 00:00:42:01 | Hej. Du lyssnar till Inside the Box,
prylar och personer i en globaliserad värld. |
| 7 | 00:00:42:05 | 00:00:44:15 | En podd producerad av Världskulturmuseet– |
| 8 | 00:00:44:19 | 00:00:49:10 | –och Centrum för kritiska kulturarvsstudier
vid Göteborgs universitet– |

- | | | | |
|----|-------------|-------------|--|
| 9 | 00:00:49:14 | 00:00:52:14 | –i samarbete med Folkuniversitetet. |
| 10 | 00:00:52:18 | 00:00:59:09 | Hej och välkomna. I dag ska vi prata om Kongo och vilka som äger landets historia. |
| 11 | 00:00:59:13 | 00:01:01:24 | Där Kongofloden möter Atlanten– |
| 12 | 00:01:02:03 | 00:01:07:15 | –har det i århundraden skett ett ständigt flöde av människor, varor och idéer. |
| 13 | 00:01:07:19 | 00:01:14:00 | Här fanns det stora Kongoriket. Det var också platsen för slavhandel och kolonisering. |
| 14 | 00:01:14:04 | 00:01:20:05 | Från Kongofloden skeppades miljontals tillfångatagna afrikaner till Amerika– |
| 15 | 00:01:20:09 | 00:01:25:03 | –i ett led att sätta snurr på den europeiska industrialiseringen. |

- 16 00:01:25:07 00:01:29:16 Här binds den afrikanska kontinenten samman
med Europa och Amerika–
- 17 00:01:29:20 00:01:35:11 –i ett förhållande som än i dag präglas
av ojämlika maktförhållanden.
- 18 00:01:35:15 00:01:41:13 I dag vänder vi blicken mot Fristaten Kongo,
kanske mest känt för det brutala skräckvälde–
- 19 00:01:41:17 00:01:48:08 –som den belgiska kungen Leopold II
ansvarade för mellan åren 1885 och 1908–
- 20 00:01:48:12 00:01:52:21 –och som han betraktade
som sin personliga egendom.
- 21 00:01:53:00 00:01:59:10 Samtidigt sände svenska Missionsförbundet
sammanlagt 124 missionärer till Kongo.
- 22 00:01:59:14 00:02:03:08 Många med drömmar och förhoppningar
om att göra skillnad.

- 23 00:02:03:12 00:02:07:11 Det är i detta motsägelsefulla möte
vi i dag tar avstamp.
- 24 00:02:07:15 00:02:10:07 I missionärernas
ambitioner och motivationer–
- 25 00:02:10:11 00:02:13:16 –och inte minst i de föremål
de samlade på sig–
- 26 00:02:13:20 00:02:19:09 –och som nu finns i svenska samlingar,
bland annat på Världskulturmuseerna.
- 27 00:02:19:13 00:02:24:08 Vad har det för betydelse att det
kongolesiska kulturarvet finns här hos oss?
- 28 00:02:24:12 00:02:28:01 Betyder det att vi äger deras historia?
- 29 00:02:28:05 00:02:34:21 Om detta ska vi samtala med Josef Nsumbu,
kongolesisk pastor i Eskilstuna–

- | | | | |
|----|-------------|-------------|---|
| 30 | 00:02:35:00 | 00:02:38:24 | –och professor i missionsvetenskap
och praktisk teologi. |
| 31 | 00:02:39:03 | 00:02:44:12 | Pia Lundqvist, docent i historia
vid Göteborgs universitet, som skrivit boken: |
| 32 | 00:02:44:16 | 00:02:50:14 | <Ett motsägelsefullt möte: svenska missionärer>
<och bakongo i Fristaten Kongo.> |
| 33 | 00:02:50:18 | 00:02:55:24 | Och min kollega Michael Barrett,
Afrikaintendent på Världskulturmuseerna. |
| 34 | 00:02:56:03 | 00:03:03:06 | Jag heter Helena Arvidsson
och är intendent på Världskulturmuseerna. |
| 35 | 00:03:03:10 | 00:03:05:24 | Välkomna. |
| 36 | 00:03:06:03 | 00:03:10:22 | Nu öppnar vi vår låda och tar ut ett föremål. |

- 37 00:03:11:01 00:03:17:15 Öppnar locket, och här ser vi...
Vad ser vi framför oss, Michael?
- 38 00:03:17:19 00:03:25:08 Ni ser ett halsband som består av ett antal–
- 39 00:03:25:12 00:03:32:24 –jag tror att det är 50–60 stycken
klart röda glaspärlor.
- 40 00:03:33:03 00:03:38:20 Det är ett väldigt tungt föremål,
just för att det är glaspärlor.
- 41 00:03:38:24 00:03:44:15 Som en pendang
hänger ett kors av trä längst ner.
- 42 00:03:44:19 00:03:51:01 Det finns två leopardklor,
som är fastsatta, lite längre ner–
- 43 00:03:51:05 00:03:54:06 –eller precis ovanför korset.

- 44 00:03:54:10 00:03:58:22 Vill du berätta
hur det kom till våra samlingar?
- 45 00:03:59:01 00:04:07:11 Ja, det kom från Svenska Missionsförbundets
missionär Walldén–
- 46 00:04:07:15 00:04:14:18 –som var en av väldigt många svenska
missionärer i Kongo vid den här tiden.
- 47 00:04:14:22 00:04:21:21 Han var missionär 1889–1902, i bland annat
Mukimbungu, Nganda och Nkenge.
- 48 00:04:22:00 00:04:27:09 Tre orter där Svenska Missionsförbundet
hade missionsstationer.
- 49 00:04:27:13 00:04:33:20 När han kom tillbaka till Sverige
fortsatte han i Svenska Missionsförbundet–
- 50 00:04:33:24 00:04:40:22 –och 1910 sålde han den stora samlingen
som består av fler hundra föremål–

- 51 00:04:41:01 00:04:47:01 –till Göteborgs etnografiska museum,
som nu är Världskulturmuseet.
- 52 00:04:47:05 00:04:50:21 Jag tänkte sätta in föremålet
i sitt sammanhang.
- 53 00:04:51:00 00:04:57:07 Vi tar oss tillbaka till miljön runt svenska
missionen i Kongo i slutet av 1800-talet.
- 54 00:04:57:11 00:05:04:20 Då vill jag fråga Pia. Varför åkte svenska
missionärer till Kongo vid den här tiden?
- 55 00:05:04:24 00:05:11:10 De väckelserörelser
som växte fram i Europa och USA–
- 56 00:05:11:14 00:05:16:10 –sammanföll i tid med koloniseringen.
- 57 00:05:16:14 00:05:21:17 Angående varför just Kongo
blev föremål för det svenska intresset–

- 58 00:05:21:21 00:05:24:13 –så var det ganska spännande.
- 59 00:05:24:17 00:05:32:20 Det fanns ganska lite information om Afrika
i svensk press och så vidare–
- 60 00:05:32:24 00:05:39:22 –men missionären Livingstones texter
blev översatta till svenska redan 1860.
- 61 00:05:40:01 00:05:47:12 Sen fick Kongo mycket uppmärksamhet
när Henry Morton Stanley–
- 62 00:05:47:16 00:05:55:11 –korsade den afrikanska kontinenten
som första icke-afrikan.
- 63 00:05:55:15 00:06:01:19 Det blev en stor nyhet,
hela världen riktade intresse mot det.
- 64 00:06:01:23 00:06:06:04 –Blev det lite mytomspunnet?
–Det blev det.

- 65 00:06:06:08 00:06:10:06 Det är fascinerande
att bara några månader efter–
- 66 00:06:10:10 00:06:15:11 –att han kommit ut
vid Kongoflodens mynning–
- 67 00:06:15:15 00:06:22:10 –så kommer de första missionärerna
till Kongo. Brittiska och amerikanska.
- 68 00:06:22:14 00:06:28:12 –Svenskarna kommer lite senare?
–Ja, men bara några månader senare.
- 69 00:06:28:16 00:06:34:19 Jag har forskat om
de här Kongomissionärerna–
- 70 00:06:34:23 00:06:40:18 –och när man tittar på dem
är det ganska påfallande–
- 71 00:06:40:22 00:06:47:20 –att nästan alla har en bakgrund som barn
till bönder, hantverkare eller arbetare.

72	00:06:47:24	00:06:54:00	Det var inte särskilt utbildade människor, utan från de breda massorna.
73	00:06:54:04	00:07:00:22	Det var också de som attraherades av väckelserörelsen.
74	00:07:01:01	00:07:04:03	Vanligt folk, så att säga.
75	00:07:04:07	00:07:08:01	Jag vänder mig till Michael eller Josef.
76	00:07:08:05	00:07:15:21	Vad skulle ni säga att missionärerna har för relation till kolonialmakten?
77	00:07:16:00	00:07:22:19	Det är ett väldigt komplicerat förhållande, på väldigt många sätt.
78	00:07:22:23	00:07:28:06	Jag skulle säga att det på ett sätt, som Pia var inne lite på–

- 79 00:07:28:10 00:07:34:20 –så var kolonialmakten en förutsättning för
att missionärerna skulle lyckas på sikt.
- 80 00:07:34:24 00:07:43:11 Vad gäller infrastruktur, och också
att det fanns kongolesiska byar och grupper–
- 81 00:07:43:15 00:07:48:20 –som inte var intresserade av
att bli varken koloniserade–
- 82 00:07:48:24 00:07:52:12 –missionerade eller evangeliserade.
- 83 00:07:52:16 00:08:00:24 Det finns tydliga exempel på,
till exempel byn Kinkenge–
- 84 00:08:01:03 00:08:05:23 –där de svenska missionärerna
inte lyckades speciellt bra.
- 85 00:08:06:02 00:08:13:03 Men tack vare att man närmast hotade med–

- 86 00:08:13:07 00:08:17:24 –att de belgiska kolonialtrupperna
skulle komma dit–
- 87 00:08:18:03 00:08:22:14 –så började folk så sakteliga
vända sig till missionärerna.
- 88 00:08:22:18 00:08:27:03 Så var det väl oftast inte,
men det finns såna fall.
- 89 00:08:27:07 00:08:30:24 Det är en väldigt komplicerad
och svår relation–
- 90 00:08:31:03 00:08:35:03 –mellan kolonialmakten och missionärerna.
- 91 00:08:35:07 00:08:42:12 Men koloniseringen var en förutsättning för
att missionen skulle lyckas.
- 92 00:08:42:16 00:08:47:06 Jag återvänder till Pia och boken.
- 93 00:08:47:10 00:08:51:22 Du går in i några av

missionärernas personliga öden.

- 94 00:08:52:01 00:08:55:00 Du lyfter fram fyra berättelser i din bok.
- 95 00:08:55:04 00:09:02:01 Är det nån av dem du vill berätta lite om,
så att vi får lite mer bakgrund.
- 96 00:09:02:05 00:09:09:01 Ja, när vi pratar om den här motsägelsefulla
rollen eller missionärernas roll–
- 97 00:09:09:05 00:09:15:02 –så väljer jag att nämna
missionären Ivar Johansson.
- 98 00:09:15:06 00:09:19:04 Jag har utgått mycket från dagböcker–
- 99 00:09:19:08 00:09:26:18 –och det är som att han har en flera år lång
dialog med sig själv i sina dagböcker–
- 100 00:09:26:22 00:09:35:22 –om hur han ska förhålla sig till
både befolkningen och till kolonialmakten.

- 101 00:09:36:01 00:09:40:11 Han är helt förundrad och tycker
att människorna är ociviliserade–
- 102 00:09:40:15 00:09:47:22 –och i andra situationer, när han kommer
till byn Kinkenge som ni nämnde–
- 103 00:09:48:01 00:09:52:21 –så är han helt beroende av
den lokala befolkningen–
- 104 00:09:53:00 00:09:58:02 –för att kunna bygga upp en verksamhet
och få det att fungera på olika sätt.
- 105 00:09:58:06 00:10:05:15 Det är också viktigt att framhålla,
den här gruppen av omvända kongoleser–
- 106 00:10:05:19 00:10:11:00 –som spelar en oerhört viktig roll
i missionen–
- 107 00:10:11:04 00:10:16:22 –och som kanske också är nåt slags

förmedlare mellan de två världarna.

- | | | | |
|-----|-------------|-------------|--|
| 108 | 00:10:17:01 | 00:10:21:16 | Nu kommer vi in på nåt viktigt,
kongolesernas agens. |
| 109 | 00:10:21:20 | 00:10:26:15 | Med agens menar jag
förmågan att själv fatta beslut. |
| 110 | 00:10:26:19 | 00:10:29:08 | Michael, vill du prata lite om det? |
| 111 | 00:10:29:12 | 00:10:34:01 | Jag tycker att det är helt rätt
att lyfta det. |
| 112 | 00:10:34:05 | 00:10:37:21 | Det fanns negativa aspekter– |
| 113 | 00:10:38:00 | 00:10:43:17 | –som att européerna motarbetade
och försökte civilisera kongoleserna. |
| 114 | 00:10:43:21 | 00:10:49:06 | Ta bort deras inhemska kultur
och tillföra nåt nytt. |

- 115 00:10:49:10 00:10:54:19 Det finns nåt väldigt hemskt i det,
att försöka utplåna en kultur.
- 116 00:10:54:23 00:10:59:04 Samtidigt fanns det
många villiga konvertiter.
- 117 00:10:59:08 00:11:05:16 Det fanns många kongoleser
som såg en fördel i att välkomna européerna–
- 118 00:11:05:20 00:11:11:07 –och bli en del av missionen
för att få gå i europeisk skola–
- 119 00:11:11:11 00:11:14:18 –och få sjukvården de förde med sig.
- 120 00:11:14:22 00:11:17:17 Det var folk som valde det.
- 121 00:11:17:21 00:11:23:08 Det fanns kongoleser som levde
under förhållanden i samhället–

- 122 00:11:23:12 00:11:26:09 –som att de var mer eller mindre förslavade–
- 123 00:11:26:13 00:11:32:02 –eller att de hade en väldigt låg
klassposition i det kongolesiska samhället.
- 124 00:11:32:06 00:11:38:15 De såg detta som en möjlighet
att komma ur det.
- 125 00:11:38:19 00:11:42:24 Sen var det givetvis religionen,
det kan Josef prata mer om.
- 126 00:11:43:03 00:11:50:20 Många kongoleser valde att bli kristna, de
såg nåt intressant i den kristna religionen–
- 127 00:11:50:24 00:11:55:11 –i förhållande till
den mer inhemska religionen.
- 128 00:11:55:15 00:12:00:21 Det är också en väldigt komplex fråga,
men jag tycker att man ska ta det på allvar–

- 129 00:12:01:00 00:12:07:08 –att folk försökte bli omvända, trots att det fanns mycket tvång i det hela också.
- 130 00:12:07:12 00:12:11:05 –Det är komplext.
–Det ordet lär vi återkomma till.
- 131 00:12:11:09 00:12:14:15 Vill du ta vid kring religionens roll, Josef?
- 132 00:12:14:19 00:12:24:12 När missionärerna kom var det flera personer som levde i slaveri, som Micke sa–
- 133 00:12:24:16 00:12:28:21 –och missionärerna friköpte dem.
- 134 00:12:29:00 00:12:38:05 Många av de här personerna blev närmaste medarbetare–
- 135 00:12:38:09 00:12:41:23 –till missionärerna.
- 136 00:12:42:02 00:12:51:03 Sen skickades de ut som evangelister,

efter att de hade lärt sig av missionärerna.

- | | | | |
|-----|-------------|-------------|---|
| 137 | 00:12:51:07 | 00:12:54:22 | Det skapade en intressant bild. |
| 138 | 00:12:55:01 | 00:13:01:04 | Å ena sidan,
hövdingarna eller andra som var fria– |
| 139 | 00:13:01:08 | 00:13:08:17 | –kunde tänka: "Ska vi lyssna på
en slav som talar till oss?" |
| 140 | 00:13:08:21 | 00:13:13:15 | Men å andra sidan, sa man:
"Det här var en slav, som har blivit så bra." |
| 141 | 00:13:13:19 | 00:13:19:19 | "De kommer med ett bättre liv till oss." |
| 142 | 00:13:19:23 | 00:13:27:08 | Det skapade ett stort intresse
för många kongoleser. |
| 143 | 00:13:27:12 | 00:13:35:00 | Men det här var humanitära satsningar
som missionärerna gjorde– |

- | | | | |
|-----|-------------|-------------|--|
| 144 | 00:13:35:04 | 00:13:42:15 | –med sjukvård, skolor och så. |
| 145 | 00:13:42:19 | 00:13:47:00 | Man kunde se
att när missionsstationerna började byggas– |
| 146 | 00:13:47:04 | 00:13:52:00 | –även om de hade beviljats
tomter utanför byarna– |
| 147 | 00:13:52:04 | 00:13:56:17 | –men då började folket
flytta närmare missionsstationen. |
| 148 | 00:13:56:21 | 00:14:03:20 | Där började nästan ett nytt liv växa fram. |
| 149 | 00:14:03:24 | 00:14:08:13 | Jag vill komma till nästa stora fråga. |
| 150 | 00:14:08:17 | 00:14:15:21 | Vi sitter nu i Sverige med
stora samlingar av kongolesiskt kulturarv. |

- 151 00:14:16:00 00:14:25:12 Vad har vi för ansvar i dag att prata om
de här föremålen, förmedla dem–
- 152 00:14:25:16 00:14:30:07 –men också
att tillgängliggöra föremålen till fler?
- 153 00:14:30:11 00:14:33:09 Hur kan man tänka kring det?
- 154 00:14:33:13 00:14:39:05 Jag börjar med Michael. Du får börja,
så får ni andra gärna flika in.
- 155 00:14:39:09 00:14:43:10 Jag tycker att vi har ett jättestort ansvar.
- 156 00:14:43:14 00:14:48:22 Som du nämnde så har vi väldigt stora
samlingar från de båda Kongostaterna–
- 157 00:14:49:01 00:14:52:10 –och även Angola.
- 158 00:14:52:14 00:14:59:11 Det är ett väldigt rikt material,
det är föremål, fotografier, film–

- 159 00:14:59:15 00:15:02:01 –och det är ljudinspelningar–
- 160 00:15:02:05 00:15:07:07 –som dels kartlägger mötet
mellan européer och kongoleser.
- 161 00:15:07:11 00:15:15:11 Det mesta kommer från den här perioden,
själva mötet mellan de två civilisationerna.
- 162 00:15:15:15 00:15:23:12 Många av föremålen pekar också bakåt
på en tid före européerna kom.
- 163 00:15:23:16 00:15:28:14 Det är ett kulturarv
som delvis har gått förlorat–
- 164 00:15:28:18 00:15:33:05 –eller som folk inte har
så mycket minne av i Kongo i dag–
- 165 00:15:33:09 00:15:40:09 –som liksom finns kodade
i föremålen och arkiven.

- 166 00:15:40:13 00:15:48:00 Det är av stort värde för kongoleserna i dag,
att använda det som ett historiskt material–
- 167 00:15:48:04 00:15:52:07 –för att förstå sin egen historia,
och sin egen plats i världen.
- 168 00:15:52:11 00:15:57:13 Jag vet att Josef har varit
väldigt aktiv i Riksarkivet.
- 169 00:15:57:17 00:16:00:17 Vill du berätta lite om det projektet–
- 170 00:16:00:21 00:16:05:13 –men också ditt arbete för
att tillgängliggöra arkivmaterial?
- 171 00:16:05:17 00:16:13:14 När jag höll på med
min forskning vid Uppsala universitet–
- 172 00:16:13:18 00:16:20:19 –så var jag ganska mycket
på Etnografiska museet och på Riksarkivet.

173	00:16:20:23	00:16:28:15	Jag blev väldigt fascinerad av att se hur mycket av vår historia som finns här.
174	00:16:28:19	00:16:36:11	Jag kommer ihåg när jag åkte ner med hissen till nionde våningen–
175	00:16:36:15	00:16:42:05	–under marken på Riksarkivet, där finns Kongo.
176	00:16:42:09	00:16:45:11	Jag sa till dem som guidade mig:
177	00:16:45:15	00:16:52:04	"Här kan man bo hela livet och skriva och forska, verkligen."
178	00:16:52:08	00:16:59:03	När jag blev färdig, under den tiden bollade jag med missionsavdelningen–
179	00:16:59:07	00:17:06:05	–med Missionskyrkans missionsavdelning om att hitta en väg–

- 180 00:17:06:09 00:17:12:08 –så att materialet kan bli tillgängligt
även för Kongos forskare.
- 181 00:17:12:12 00:17:22:00 Jag fick förmånen att komma hit,
lära mig svenska och använda materialet–
- 182 00:17:22:04 00:17:28:11 –men det är viktigt att göra det tillgängligt
för forskare i Kongo.
- 183 00:17:28:15 00:17:30:11 Tack, tack.
- 184 00:17:30:15 00:17:34:06 Har du nåt att tillägga, Pia,
i er relation till detta?
- 185 00:17:34:10 00:17:39:13 Jag tänker på alla fotografier som finns.
- 186 00:17:39:17 00:17:46:18 Oftast är missionärer och så
namngivna i arkivet på bilderna–

- 187 00:17:46:22 00:17:54:01 –men väldigt många som tillhörde befolkningen
i landet är namnlösa.
- 188 00:17:54:05 00:17:58:17 Ett sånt projekt brinner det i knutarna för.
- 189 00:17:58:21 00:18:07:01 Det finns människor som levde på 30–40-talet
och kan berätta om personerna och platserna.
- 190 00:18:07:05 00:18:10:07 Vikten av att ge röst åt lokalbefolkningen.
- 191 00:18:10:11 00:18:17:20 Ja, det är ju helt orimligt att de här–
- 192 00:18:17:24 00:18:23:19 –både bilder, arkivhandlingar och föremål–
- 193 00:18:23:23 00:18:28:12 –att vi skulle ha förstahandsrätt till dem.
- 194 00:18:28:16 00:18:33:17 Där det inte finns så jättestort intresse
för dem heller.

- 195 00:18:33:21 00:18:41:02 Du sätter fingret på nåt jätteviktigt, det blir en bra övergång till nästa stora tema.
- 196 00:18:41:06 00:18:47:13 Återlämnande av föremål,
så kallad repatriering.
- 197 00:18:47:17 00:18:50:23 Här finns det flera olika ingångar.
- 198 00:18:51:02 00:18:56:05 Det är återigen
ett svårt och komplicerat ämne.
- 199 00:18:56:09 00:19:01:02 Jag tänker lite...
Jag vänder mig först till Josef.
- 200 00:19:01:06 00:19:07:04 Du har många tankar kring det här ämnet.
- 201 00:19:07:08 00:19:11:07 Vad skulle man repatriera,
hur skulle man göra det och så vidare?

- 202 00:19:11:11 00:19:14:04 Börja du, så får samtalet ta vid.
- 203 00:19:14:08 00:19:22:14 Repatriering är en bra tanke,
men samtidigt tänker jag på strukturer.
- 204 00:19:22:18 00:19:30:15 Här finns bra strukturer som bevarar
och förvaltar det som har kommit hit.
- 205 00:19:30:19 00:19:38:23 Då måste man hitta rätta och goda strukturer
som kan ta emot.
- 206 00:19:39:02 00:19:46:18 Det är det som fortfarande saknas i Kongo,
om jag ska säga så.
- 207 00:19:46:22 00:19:54:07 När man tänker på hur det var
när vi började med arkivprojektet–
- 208 00:19:54:11 00:20:03:03 –då var inte nationalmuseet i så god ordning,
under den tiden.

209	00:20:03:07	00:20:14:09	Nationalarkivet hade blivit plundrat av rwandier–
210	00:20:14:13	00:20:18:02	–när de erövrade Kinshasa, eller Kongo.
211	00:20:18:06	00:20:20:16	Det var mycket som försvann.
212	00:20:20:20	00:20:25:17	Då tänkte jag att tack vare det som finns här–
213	00:20:25:21	00:20:34:19	–så kan man hoppas på att hitta en del av vår historia som är bevarad här–
214	00:20:34:23	00:20:38:01	–i Belgien eller på andra ställen.
215	00:20:38:05	00:20:44:04	För det andra finns det känsligt material.
216	00:20:44:08	00:20:51:16	Ett exempel är det som fanns i Bryssel.

- 217 00:20:51:20 00:20:57:05 Det som fanns i Bryssel,
det var mycket material–
- 218 00:20:57:09 00:21:03:19 –som Gösta Stenström
har skrivit i sin bok Bryssels arkiv.
- 219 00:21:03:23 00:21:08:12 Hade materialet funnits kvar i Bryssel
hade det förstörts.
- 220 00:21:08:16 00:21:13:01 Det finns en del som är känsligt
för den koloniala makten–
- 221 00:21:13:05 00:21:16:07 –som de var ute efter och ville förstöra.
- 222 00:21:16:11 00:21:25:22 För det tredje, 2008 hade jag samtal med dem
som var med på Etnografiska museet.
- 223 00:21:26:01 00:21:29:17 Jag vet inte om Michael var med–
- 224 00:21:29:21 00:21:37:02 –men frågan gällde att repatriera

mänskliga kvarlevor som finns där.

- | | | | |
|-----|-------------|-------------|--|
| 225 | 00:21:37:06 | 00:21:40:09 | Det här är jättekänsligt. |
| 226 | 00:21:40:13 | 00:21:49:18 | Hos oss ska en människa, när hon är död,
ligga i graven. |
| 227 | 00:21:49:22 | 00:21:56:23 | Ska man repatriera dem måste de begravas. |
| 228 | 00:21:57:02 | 00:22:06:03 | För det andra så har det förekommit sekter– |
| 229 | 00:22:06:07 | 00:22:11:16 | –som hävdar att missionärerna
åt upp människor. |
| 230 | 00:22:11:20 | 00:22:17:02 | De var<ndoki,>som vi brukar kalla det,
och de åt upp människor. |
| 231 | 00:22:17:06 | 00:22:24:05 | Ska man repatriera människokvarlevorna
som finns här– |

232	00:22:24:09	00:22:30:06	–då blir det ett bevis att hitta de människor som de åt upp tidigare.
233	00:22:30:10	00:22:34:11	De skickar tillbaka det som är kvar.
234	00:22:34:15	00:22:43:14	För det tredje, så är det så för oss att varje människa tillhör en klan.
235	00:22:43:18	00:22:50:06	Ska man skicka dem tillbaka, jag såg att ett av skeletten som finns där–
236	00:22:50:10	00:22:58:16	–och det plockades nära Kinkenge, där jag kommer ifrån.
237	00:22:58:20	00:23:08:20	Då tänkte jag: "Vem där skulle vilja ta emot det? Vem saknar en släkting som försvann?"
238	00:23:08:24	00:23:14:21	Det är mycket att tänka på, om man ska tala om repatriering.

239	00:23:15:00	00:23:20:09	Men det är så klart en bra tanke.
240	00:23:20:13	00:23:26:14	När det gäller museiföremål så har jag tagit kontakt med nationalmuseet.
241	00:23:26:18	00:23:32:18	Det går, men de tänker att om Sverige börjar så kanske England också gör det.
242	00:23:32:22	00:23:37:12	Och andra länder. "Har vi plats för allting?"
243	00:23:37:16	00:23:45:12	Slutligen vill jag säga att en del saker togs hit för att berätta en historia.
244	00:23:45:16	00:23:50:24	Har det berättats färdigt när man skickar tillbaka dem?
245	00:23:51:03	00:23:54:08	Det är såna frågor jag har.
246	00:23:54:12	00:23:58:21	Tack, Josef.

Du lyfte många viktiga och svåra frågor.

- | | | | |
|-----|-------------|-------------|---|
| 247 | 00:23:59:00 | 00:24:04:14 | Jag ser att Michael nickar. Vill du ta vid? |
| 248 | 00:24:04:18 | 00:24:07:10 | Jag kan börja med de mänskliga kvarlevorna. |
| 249 | 00:24:07:14 | 00:24:11:11 | Vi har tyvärr mycket mänskliga kvarlevor
i våra samlingar– |
| 250 | 00:24:11:15 | 00:24:14:09 | –på till exempel Etnografiska i Stockholm. |
| 251 | 00:24:14:13 | 00:24:20:17 | Det finns kvarlevor från 800 individer,
inte bara från Kongo utan från hela världen. |
| 252 | 00:24:20:21 | 00:24:24:10 | Det är väldigt många människor. |
| 253 | 00:24:24:14 | 00:24:31:05 | Vår policy i dag, och där skiljer vi oss inte
från andra museer i Sverige och världen– |

- 254 00:24:31:09 00:24:36:22 –är att vi vill, så gott det går,
återföra de här föremålen.
- 255 00:24:37:01 00:24:41:07 Det finns ingen anledning
att ha mänskliga kvarlevor i dag.
- 256 00:24:41:11 00:24:48:23 De var ett resultat av en sorts rasbiologisk,
evolutionistisk forskning–
- 257 00:24:49:02 00:24:53:22 –eller försök till forskning,
som inte längre är relevant.
- 258 00:24:54:01 00:25:00:06 För oss är det viktigt att föra tillbaka dem,
men jag förstår Josefs invändningar.
- 259 00:25:00:10 00:25:08:08 All repatriering, alla såna här processer,
tar väldigt lång tid.
- 260 00:25:08:12 00:25:16:14 Josef var inne på att man måste hitta
vem man i så fall ska skicka dem till.

- 261 00:25:16:18 00:25:21:07 Men det måste börja med
nån sorts transparens.
- 262 00:25:21:11 00:25:28:15 En vetskap om att det här finns
här i Sverige, vi har det här.
- 263 00:25:28:19 00:25:34:19 Efter det så litar jag helt på
att man i Kongo–
- 264 00:25:34:23 00:25:40:07 –kan diskutera sig fram till
vad som är rätt att göra med sakerna.
- 265 00:25:40:11 00:25:46:04 Det kanske inte kommer att ske direkt,
det kanske kommer att dröja lång tid.
- 266 00:25:46:08 00:25:50:10 För att komma dit måste vi först lyfta
att det här finns här.
- 267 00:25:50:14 00:25:55:02 Vi har föremål i våra samlingar som kom från,
som Pia var inne på–

- 268 00:25:55:06 00:25:58:15 –de svenska officerarna som var i Kongo–
- 269 00:25:58:19 00:26:04:08 –som var med och invaderade och erövrade
Kongofristaten för kung Leopolds räkning–
- 270 00:26:04:12 00:26:10:01 –under 1880-talet.
Där har vi föremål som vi vet är plundrade.
- 271 00:26:10:05 00:26:14:00 Där de till och med skryter om
att de har plundrat föremålen.
- 272 00:26:14:04 00:26:18:07 Jag tänker på Peter Möller
som var en av största donatorerna–
- 273 00:26:18:11 00:26:23:00 –till den afrikanska samlingen
på Världskulturmuseet i Göteborg.
- 274 00:26:23:04 00:26:27:23 Det finns saker som är mer eller mindre akuta
och som är mer eller mindre tydliga–

- 275 00:26:28:02 00:26:33:09 –att de här föremålen
bör vi sätta igång en dialog kring.
- 276 00:26:33:13 00:26:38:23 Det är väldigt svårt för oss, tycker jag,
att med gott samvete visa upp–
- 277 00:26:39:02 00:26:44:03 –och vara stolta över att vi har föremålen.
Sen finns det en massa annat.
- 278 00:26:44:07 00:26:51:01 Jag tror inte att det är någon risk att de
afrikanska museerna översvämmas av föremål.
- 279 00:26:51:05 00:26:56:15 Jag tror inte att det är det som är grejen,
att man vill skicka tillbaka allt.
- 280 00:26:56:19 00:27:02:02 Vi har 40 000 föremål från den afrikanska
kontinenten på Världskulturmuseerna.
- 281 00:27:02:06 00:27:08:03 Det är inte tal om att allt det ska skickas

tillbaka, speciellt inte på en gång.

- | | | | |
|-----|-------------|-------------|---|
| 282 | 00:27:08:07 | 00:27:11:18 | Det man talar om är vissa nyckelföremål– |
| 283 | 00:27:11:22 | 00:27:17:03 | –speciellt såna som kommit till Sverige
på omoraliska eller olagliga sätt. |
| 284 | 00:27:17:07 | 00:27:19:20 | Det är där det är akut. |
| 285 | 00:27:19:24 | 00:27:24:06 | Det gäller även England,
Belgien, Frankrike och Holland. |
| 286 | 00:27:24:10 | 00:27:28:23 | Fokus ligger på de här samlingarna,
som är relativt få. |
| 287 | 00:27:29:02 | 00:27:33:04 | Nyckelföremål, viktiga föremål,
föremål som har plundrats– |
| 288 | 00:27:33:08 | 00:27:40:07 | –föremål som har kommit till Europa
på omoraliska sätt. |

- 289 00:27:40:11 00:27:45:13 Tack, Michael.
– Vill du utveckla lite tankar, Pia?
- 290 00:27:45:17 00:27:52:02 Jag vill återvända till det
som inte är konkreta föremål–
- 291 00:27:52:06 00:27:57:01 –utan andra delar som också är historien.
- 292 00:27:57:05 00:28:03:07 Jag tänkte på ett väldigt intressant projekt
som handlar om bilder.
- 293 00:28:03:11 00:28:09:20 Cecilia Järdeemar och Anna Ekman
har påbörjat ett projekt.
- 294 00:28:09:24 00:28:14:24 Jag tror att det finns
en fortsättning på det också.
- 295 00:28:15:03 00:28:21:16 I det här fallet handlar det om bilder
som är tagna för 120 år sen.

296	00:28:21:20	00:28:26:10	Att man tillgängliggör dem.
297	00:28:26:14	00:28:29:24	Just när det gäller texter och bilder–
298	00:28:30:03	00:28:39:21	–så har vi inte samma problematik som finns när det gäller kvarlevor och föremål.
299	00:28:40:00	00:28:46:14	Berätta lite om projektet med bilderna. Det är ett spännande projekt.
300	00:28:46:18	00:28:54:16	Vad jag förstår så är det glasplåtar med negativ som de har fått låna.
301	00:28:54:20	00:28:59:02	De hade upptäckte några gamla skioptikonbilder.
302	00:28:59:06	00:29:04:19	Det var nog så det började, det hade varit bättre om de hade kunnat berätta.

- 303 00:29:04:23 00:29:09:08 De har bland annat gjort förstoringar av bilderna–
- 304 00:29:09:12 00:29:13:09 –och också uppsökt de platser där bilderna är tagna.
- 305 00:29:13:13 00:29:20:23 De har visat bilderna på den före detta missionsstationen Kingoyi.
- 306 00:29:21:02 00:29:32:00 Där hade de en utställning härom året och folk fick berätta om de här platserna.
- 307 00:29:32:04 00:29:39:14 Det är ett väldigt bra sätt att göra en del av historien tillgänglig–
- 308 00:29:39:18 00:29:43:22 –för en bredare grupp.
- 309 00:29:44:01 00:29:48:12 Men de här projekten är inte helt lätta att genomföra.

310	00:29:48:16	00:29:53:15	De kostar pengar, man måste tänka igenom hur man ska göra–
311	00:29:53:19	00:29:57:03	–men det finns en stor potential.
312	00:29:57:07	00:30:03:22	Precis som att översätta viktiga texter, som kanske bara är skrivna på svenska–
313	00:30:04:01	00:30:06:20	–och göra dem tillgängliga.
314	00:30:06:24	00:30:12:18	Absolut. Med digitaliseringen finns det oerhörda möjligheter–
315	00:30:12:22	00:30:18:16	–att tillgängliggöra på ett någorlunda billigt sätt.
316	00:30:18:20	00:30:20:21	Får jag skjuta in en sak där?
317	00:30:21:00	00:30:25:15	Det där som Cecilia Järde mar håller på med

är ett jättebra exempel.

- | | | | |
|-----|-------------|-------------|--|
| 318 | 00:30:25:19 | 00:30:31:09 | Hon är i kontakt med oss.
Den där fotosamlingen som Pia nämnde– |
| 319 | 00:30:31:13 | 00:30:35:07 | –är nu hos oss
på Etnografiska museet i Stockholm. |
| 320 | 00:30:35:11 | 00:30:39:20 | De fortsätter arbetet med att digitalisera– |
| 321 | 00:30:39:24 | 00:30:46:04 | –och steg två blir att skapa
en sorts analogt/digitalt arkiv– |
| 322 | 00:30:46:08 | 00:30:51:23 | –som man kan flytta och ambulera i Kongo. |
| 323 | 00:30:52:02 | 00:30:57:08 | Där man kan tillgängliggöra bilder digitalt– |
| 324 | 00:30:57:12 | 00:31:04:10 | –ur det enormt fina arkivet med fotografier
från Missionskyrkans samlingar. |

- | | | | |
|-----|-------------|-------------|--|
| 325 | 00:31:04:14 | 00:31:10:07 | Det är ett väldigt fint exempel
och vi håller på att förbereda andra projekt– |
| 326 | 00:31:10:11 | 00:31:14:15 | –som handlar om digitalisering,
där vi vänder oss mot Kongo. |
| 327 | 00:31:14:19 | 00:31:19:04 | På grund av det här fantastiska materialet,
som talar mycket till varandra. |
| 328 | 00:31:19:08 | 00:31:24:00 | Josef nämnde arkivmaterialet,
och det har Pia också jobbat med– |
| 329 | 00:31:24:04 | 00:31:28:08 | –och fotografierna, föremålen, ljud och film– |
| 330 | 00:31:28:12 | 00:31:32:14 | –allt det här stärker varandra på olika sätt. |
| 331 | 00:31:32:18 | 00:31:36:16 | Att kunna göra det
med hjälp av digitala hjälpmedel– |

- 332 00:31:36:20 00:31:40:18 –är nåt vi vill satsa på i framtiden.
- 333 00:31:40:22 00:31:46:06 Det blir ett utmärkt avslut,
där vi rundar av de här svåra frågorna.
- 334 00:31:46:10 00:31:52:07 Speciellt repatrieringsfrågan,
som är svår och med flera ingångar–
- 335 00:31:52:11 00:32:01:07 –som inte går att lösa här och nu,
med ett projekt som ingjuter hopp.
- 336 00:32:01:11 00:32:07:02 –Stort tack för er medverkan.
–Jättebra.
- 337 00:32:07:06 00:32:09:03 Tack så mycket.
- 338 00:32:14:09 00:32:16:24 <Inside the Box.>
- 339 00:32:18:08 00:32:23:15 Du har lyssnat på Inside the Box,
en podd producerad av Världskulturmuseet–

340 00:32:23:19 00:32:27:22 –och Centrum för kritiska kulturarvsstudier
på Göteborgs universitet–

341 00:32:28:01 00:32:32:02 –i samarbete med Folkuniversitetet.
Tack för att du har lyssnat.